Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ofgang afn Dnyeper

Markiš, Perec D.
מאַרקיש, פּערעץ

Mosḳṿe, 1937

9

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8240

Visual Library

9

באקאנטע שטיבעלעך און אָרעמקייַט באקאנטע,
זיי גייען נאָך דעם ווייַטן אומבאקאנטן וועג.
דעם אומעט שלעפן זיי פון גאַנצן קאנט דאָרט,
עס גייט דער אומעט פון די היימען ניט אוועק.

א יעדער שטוב באגלייט ווי א דערמאָנונג,
פון געסלעך אָרעמע — אן אומעטיקע בויך;
איז ווער האָט ניט געקאָנט דאָרט איטע די אלמאָנע,
וואָס מ׳האָט איר פופציק שטיינער אויסגעשניטן פונעם בויך?

און ס׳איז געבליבן נאָך, אז אויסשנייַדן מ׳זאָל ווייַטער קאָנען,
מיט נאָך כאלאסן אנדערע צעשטעלטע אין דער ריי;
איז ווער האָט ניט געקאָנט איר העפקער־יונג — עלקאָנען,
וואָס פלעגט א רינדן-קאָפּ פון בוינע ברענגען אלע שאבעס איר אהיים?

א יעדער איינציקער געדענקט נאָכ פונ אמאָל אימ,
ער פלעגט אפ געסלעכ אָנרוקנ זיכ כמאריק.
איז ווער האָט ניט געוווּסט, אז ס'האָט זײַנ מאמע די אלמאָנע
פארדונגענ אפ געוויכט זיכ בא די וואָגשאָלנ אינ מארק?

די שעפע ט'זיכ א לאָז געגעבנ דאמלט,
געגאנ איז זי ווי פרילינג־טײַכ מיט ברוד,
האָט זיכ שטאָט ארומ די וואָגשאָלנ פארזאמלט:
ניט קלעקנ וועט דער איינציקער דער אויסגענאָגטער פוד.

האָט שטאָט דאָרטנ באקלערט זיכ, — אז מע דארפ
דעמ שווערסטנ קרעמער אָפּוועגנ — ניט זאמענ —
אונ שטאָט זאָל אימ ארויסגעבנ א קסאוו,
אז פלויני־בענ־פלויני וועגט קאמע וועקאמע.

אז ביז מע וועט אראָפּברענגענ די פינפער אונ די צענער,
זאָל ליגנ אפ דער וואָגשאָל א באגלויבטער באלעבאָס;
דער שווערסטער קרעמער — אײַנשטימיק געוועננ איז,
נאָר איבערוועגנ ניט געוועננ איז אימ מיט וואָס.

פארזאמלט האָט זיכ שטאָט א רודער מיט די קעפּ טאָנ:
מע דארפ א כאָלוש דינגענ אפנ טאָג —
אנ אָרעמאנ, וואָס האָט כאלאסנ אונ רעצעפּטנ
אונ וואָס פארשריבנ איז אינ זיי זײַנ ריינע וואָג.

האָט אָנגענומענ שטאָט דעמ סייכל. יעדנפאלס —
ווײַל יעדער איינער קאָנ אינ שטאָט אנ אָרעמאנ אזא מינ,

איז וועט מענ דעמ רעצעפּט אימ אָנטאָנ אפּנ האלֿדז,
אז פלֿויני־בענ־פלֿויני וועגט קאמע וועקאמע.

נ'צו איטענ האָבנ זיכ באוויזנ קרעמער דרײַ אונ כאָשעווע אזוינע,
פּונקט ווי די דרײַ מאלֿאָכימ צו דער מוטער סאָרע;
צו איר געווענדעט זיכ אזוי צו זאָגנ: — פלֿויניס־באס־פלֿויניס,
העיויס, אזויווי ס'איז די שטאָט איצט... קיינ אײַנאָרע...

אונ אזויווי דיכ האָט גאָט געפּרוּווט ווי א צאדייקעס, אונ אזויווי
דײַנער איז געווענ אנ אָרעמאנ, וואָס קאָנ ניט זײַנ גאָר בעסער —
אונ דאָ איז — אי פּארנאָסע, אי א מיצווע, אי א טויווע,
אונ ס'וועט די שטאָט דיר אייביק עס אינ לֿעבנ ניט פארגעסנ... —

האָט איטע די אלֿמאָנע אויסגעהערט די קרעמער די צערוישטע,
געקוקט אפּ זיכ אונ ניט פארשטאנענ, וואָס ס'באטײַט —
נאָר אופגעגאנ איז איטע די אלֿמאָנע אפּ דער וואָגשאָלֿ, ווי נ'א קרוינשטולֿ
מיט פּונטנ אויסגענאָגט פונ זשאווער אונ פונ צײַט.

אונ אָרנטלֿעכ געהוידעט זיכ מיט זעקלֿעכ מעלֿ,
אונ אָרנטלֿעכ געהוידעט זיכ מיט זעקלֿעכ קאָרנ —
אונ אויסגעוויגנ האָט זי דאָרט א פרעמדע וועלֿט
מיט די אלֿמאָנישע מיט אירע יאָרנ.

דרײַ אונ זעכציק אָקעס האָט געוויגנ איטע די אלֿמאָנע
נאָכ דעמ, ווענ מ'האָט איר די שטיינער אויסגעשניטנ;
האָבנ קרעמער שוינ גענומענ בא איר מאָנענ,
האָבנ קרעמער דאָרט גענומענ זי שוינ היטנ.

— איטע, אָנטאָנ זאָלסטו ניט קיינ איבעריקע שמאטע,
— איטע, נעמענ זאָלסטו ניט קיינ איבעריקס אינ מויל! —
אונ איר עלקאָנע האָט געשריגנ: — באַלעבאטים!
עפשער זאָל זי זיכ אינגאנצנ אויסטאָנ הויל? —

זעקס געציילטע מאָל אינ וואָכ האָט זי זיכ פארנ מארק געבאקנ
אונ איינ־אונ־איינציק מאָל פאר זיכ — געבאקנ ברויט,
האָט זיכ איר דאָס לייַב פונ הונגער אָנגעבראקנעט,
האָט זיכ מיט געשווילעכצ אָנגעפילט איר הויט.

אונ שווערקייַט איז איר צוגעקומענ יעטווידער מעסלעס, אונ
שווערקייַט איז איר צוגעקומענ יעדנ טאָג;
וואָס זעלטענער אונ ווייניקער זי האָט געגעסנ,
אַלצ מער געוואקסנ איז איר וואָג.

האָט זיכ צו איר ארייַנגעלאָזט א האלבער מארק מיט ייִדנ
אונ מע האָט איר מיט געשריי דאָס מויל פארשטאָפּט:
— געוואלד! וואָס עסטו אזויפיל, אלמאָנע איטע?
— געוואלד! דו וועסט אונדז אופעסנ איינעם מיט דער שטאָט!

— וועגסט שוינ באַלד אזויפיל ווי דער מארק מיט אַלע ייִדנ,
אונ ס'שטייט אינ קסאוו בא דיר בעפיירעש דרייַ אונ זעכציק אָקעס;
איז עס ניט אזויפיל — ס'איז דייַנ פארנאָסע, איטע,
ווייַל — יאָדא שויר קוינייהו — איז די טייַטש, אז ס'ווייסט עס יעדער אָקס! —

האָט דעמלט איר עלקאָנע זיכ געלאָזט פונ שטוב צו שטוב
אונ מיט א רינדנ־קאָפּ געזעצט די פענצטער אינ די הויפנ;

נאָכדעם האָט מען ערגעץ אים פארשטופט,
און נאָכדעם ט'ער געמוזט פון שטאָט אנטלויפן.

דער טויט האָט אפן לאנד א פריילעכער געפאָכעט,
געגאנגען איז דעמלט איבער גאנצן לאנד דער קריג;
איז א שינעל, א קעסעלע און וויפל וואָכן —
און ס'האָט עלקאָנע זיך ניט אומגעקערט צוריק.

ס'האָט קיינער ניט אפ אים געווארט דאָרט,
און קומען האָט ער ניט געהאט ווּהין,
עס ווערט אזוי אפגיך א מארשן-ראָזע פארטיק,
דאָס פייַער עסט זי אופ אזוי געשווינד.

מע פירט נאָר דורך פארוואונדעטע אפ וואָגנס,
און בריוטרעגערס דעם טויט צעטראָגן אין די בריוו;
עס גייען אפ דער שטאָט יעריִעס ווי א האָגל, —
נאָר פון עלקאָנען לאנג פארקילט זייַנען די טריט.

און איטע דרייט זיך ווי א הון ארום אפ דר'ערד
אין איינזאמקייַט אין ליידיקער באגראָבן;
— די שטיינער — קלאָגט זי זיך דאָרט, קוים מע הערט, —
די שטיינער זייַנען איר געקומען פון א שווערן האָבן.

זי פרוּווט די ביטערקייַט פון צייַטן מיטן מויל, מיטן זיקאָרן:
אז טייקעף ווי עלקאָנע איז פארבונדן אפ דער וועלט געוואָרן,
האָט זי דערפילט א שווערקייַט פון שטיינער אינעם גאנצן לייַב,
— כאָטש טאפ זיי מיט די הענט אָן, — זאָגט זי, — גלייַך.

אינ לײַב האָבנ די שטײנער זיכ בא איר געלײגט,
געטראָגנ האָט זי זײ, אונטערנ הארצנ, אינײנעמ מיט עלקאָנענ, —
אז ס׳האָט עלקאָנע, זאָגט זי, זײ פונ יענער װעלט געבראכט אלײנ,
די פענצטער אױסזעצנ זאָל ער דער שטאָט דער גאנצער קאָנענ.

אונ מער װי שטײנער זײַנענ ניט געבליבנ איר צולעצט,
געװיס איז ער, האָט זי געטראכט, פונ לאנג נישטאָ מער;
זי װאָלט זיכ שיװע אפּ דער װאָג נאָכ אימ געזעצט,
א ליכט אװעקשטעלנ פאר זײַנ פארשניטענער נעשאָמע.

נאָר ס׳האָט דער מאלכאמאָװעס זי אלײנ אראָפּגענומענ פונ דער װאָג,
אװעקגעטראָגנ מיט די שטײנער ערגעצ װײַט דאָרט;
אונ דעמלט האָט אינ שטאָט געגעבנ א פארטראָג
א טשאטע פליִענדיקע רײַטער.

ארײַנ איז מענ אינ שטאָט אפּ ברענענדיקע פערד,
מ׳האָט אױסגעשטעלט זיכ פונ װאָקזאל ביז צו דער סאמע בױנע,
אונ צו דער גאנצער שטאָט ט׳געשריגנ אײנער מיט דער שװערד:
— הער נאָר, דו, פלױני־בענ־פלױני!

הער נאָר, שטאָט,
איז װיפל װעגנ דײַנע באלעבאטימ אלע אינײנעמ?
הער נאָר, שטאָט,
װאָס זעט מענ עפּעס אפּנ מארק ניט קײנעמ? —

געגלאנצט האָט אונטער אימ דאָס פערד, װי שטאָל,
ס׳איז דער שינעל געװעזנ שטױביק אונ געלאטעט:

— און ווו איז איטע די אלמאָנע, שטאָט?
פאר וויפל האָט איר זי באגראָבנ, באלעבאטימ? —

געריסנ האָט א שעפס זיכ פונ זײַנ קאָפ — צעטומלט,
דער רויטער שטערנ — ווי א פענצטער פונ א דריטנ שטאָק:
— אלייכעמ, שטאָט! אז ניט געבעטנ, איז אליינ געקומענ,
דערלויב זיכ פאָרשטעלנ, — ס'איז פארטיזאנער, שטאָט! —

געריטנ דורכנ מארק, געריטנ אונ געלאכט.
די פאָנ האָט ווי א כופע נעבנ אימ געפלאטערט;
געזוכט האָט ער די גרויסע וואָגשאָל אפנ מארק
אונ זיכ געגריסט מיט באלעבאטימ.

די קרעמער האָבנ זיכ געשטופט, געריבנ — צעפּאָלאָכעט,
ווי גענדז ארויסגעטריבענע אפ א יאריד;
די ווײַט האָט ארומ שטאָט געבויגנ זיכ אונ זיכ געבראָכנ,
ארומ דער שטאָט געהערט האָבנ זיכ טריט.

האָט ער זיי לאכנדיק געטאָנ א צייל אויס:
— קיינ וואָרט, אויב ס'קומט אהער א באנדע אָנ!
אניט וועל איכ אײַכ איבערוועגנ אלעמענ, נעוויילעס! —
אונ ווײַטער זיכ אוועקגעלאָזט מיט אופגעוועקטער פאָנ.

געגאנ זיכ שלאָגנ איז עלקאָנע מיט מאכנאָ,
אונ אופרײַסנ דעניקינענ געגאנגענ איז עלקאָנע,
אונ מיטנ דניעפּער שלאָגנ זיכ איז ער געגאנ דערנאָכ,
אונ פעלדזנ אופרײַסנ אונ אלעס, וואָס ער קאָנ נאָר...

אצינד איז ער פון די גרויסארטיקע אין געגנט,
עס ווייסט אים יעדערער און די וואָס קומען אָן;
אצינדער האָט ער זיך מיט היימישע באגעגנט,
א יעדערער פון זיי באשמעקט אים און דערקאָנט.

און יעדערן פון זיי זיך ווילט מיט אים א רעד טאָן,
א יעדערער פון זיי זיך קלעפּט צו אים און פרייט:
— דו ביסט, עלקאָנע, זאָגט מען, גרויס בא די סאָוועטן.
— דו האָסט, זאָגט מען, בא זיי געפונען גרויסן כיין...

ער קוקט זיי אָן — איין אויג פארמאכט,
די קעלנער אופגעשטעלט, — ווער ווייסט דאָרט וואָס זיי שטאמלען;
עס גיט א גיי פאר אים די וואָגשאָל און דער מארק,
נ׳ די אָפּגעוויגענע די אומעטיקע מאמע...